

גיליון מס' 59
מרץ 2022

עורך: ד"ר רועי קיבריק

סייעה בהכנת הדו"ח החודשי: נעה רקנטי
הדו"ח מתפרסם במסגרת פרויקט בשיתוף
קרן פרידריך אברט

הדו"ח הדיפלומטי סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורית של ישראל

הדו"ח הדיפלומטי סוקר את התפתחויות החודש החולף במדיניות-החוץ של ישראל, בדגש על יחסי ישראל והפלסטינים, יחסי ישראל עם האזורים סביב לה (המזרח התיכון, אירופה ואגן הים התיכון), ותפקוד מערך החוץ.

ישראל והפלסטינים

- **ממשלת ישראל מסתפקת בינתיים בצמצום הסכסוך - דווח כי ישראל והרשות הפלסטינית שבו לכנס את הוועדות המקצועיות המשותפות לתקשורת, מים, וחקלאות, שנוסדו בהסכמי אוסלו ופריז, ולא כונסו שנים ארוכות. השרה זנדברג אמרה כי על אף שהסכימו בממשלה לא להתקדם בנושא הפלסטיני, הידברות עם הפלסטינים חיונית לישראל. לשכות ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד פנו לראשי סיעות הקואליציה בהצעה לצאת לבלפסט ללמוד על התהליכים שהובילו לסיום הסכסוך באירלנד, היוזמה הוצגה כשירות לקבלת כלים לשמירה על הקואליציה המורכבת. במעמד פגישתו של מזכיר המדינה בלינקן עם בנט הדגיש המזכיר כי יש להימנע מהרחבת התנחלויות ולמנוע אלימות מתנחלים, וכי הוא מעודד מפגישות חברי קבינט ישראלים עם עמיתיהם הפלסטינים. בנט מצידו הדגיש את המאמץ שעושה ישראל לשיפור חייהם של הפלסטינים. שר הביטחון גנץ אמר כי ימשיך להיפגש עם אבו מאזן, וכי יש לדבר עם מי שאפשר כדי לקדם שלום.**
- **שיתוף פעולה ישראלי-ירדני-פלסטיני למניעת הסלמה בחודש הרמדאן - ממשלת ישראל קידמה שיתופי פעולה עם הפלסטינים וירדן כהכנה לקראת חודש הרמדאן והחשש שבמהלכו יגברו המתח והאלימות. בהקשר זה נפגש בתל אביב השר לביטחון פנים בר-לב עם השר לעניינים אזוריים ברשות הפלסטינית א-שייח. כמו כן נפגשו בירדן עם המלך עבדאללה שר החוץ לפיד, שר הביטחון גנץ והנשיא הרצוג, ובר-לב שנפגש עם שר החוץ הירדני א-ספאדי עמו סיכם על אופן תגבור כוחות הווקף בירושלים בזמן הרמדאן. דווח כי שר הביטחון גנץ קידם פגישה בינו לבין אבו מאזן ומלך ירדן עבדאללה ברמאללה, וכי ראש הממשלה בנט התנגד לקיומה. גנץ נפגש לבסוף עם מלך עבדאללה בירדן, וכך גם הנשיא הרצוג. על אף המאמצים מספר התקפות טרור, אשר יוחסו לחודש הרמדאן המתקרב, נערכו החודש בירושלים, בחדרה, בבאר שבע ובבני ברק וחלקן יוחסו לדעא"ש. התקפות אלו זכו לגינוי נרחב בעולם, כולל העולם הערבי, והרשות הפלסטינית. משרד ראש הממשלה דאג להבחין בין הפיגועים שיוחסו לדעא"ש לבין החמאס ועזה, וההקלות האפשריות לקראת הרמדאן. על אף פיגועי הטרור בחרה הממשלה להותיר על כן את ההקלות לקראת הרמדאן.**
- **נמשך תהליך הסיפוח הזוחל - 468 הדירות ששווקו בירושלים על ידי הממשלה במסגרת הגרלת דיור מסובסד נמצאות בגבעת המטוס שמעבר לקו הירוק. היחידה לתיאום פעולות הממשלה בשטחים פרסמה נוהל חדש להענקת אישורי העסקה של מרצים מחו"ל במוסדות הפלסטיניים להשכלה גבוהה, המגביל את מספרם ואת העסקתם לתחומים נדרשים ספציפיים שיוגדרו ע"י ישראל. מתנחלים הקימו מאחז חדש סמוך לכפר בתיר באזור שהוכרז על ידי אונסק"ו כאתר מורשת עולמית. צה"ל פינה אותו, ולמחרת כבר חזרו להקימו. דווח כי ישראל מאפשרת לבנות לעשות שירות לאומי במאחזים שאינם חוקיים להגדרתה. המדינה ביקשה בפעם השביעית מבית המשפט דחייה בהכרעה בנוגע לפינוי חאן אל-אחמר.**

- **מאבקים משפטיים מתמשכים בשאלת בעלות על נכסים במזרח ירושלים** - בית המשפט העליון קיבל את הערעור של פלסטינים תושבי שיח ג'ראח וקבע שיוכלו להמשיך לגור בבתיהם, לפחות עד להשלמת הליכי הסדר המקרקעין במקום. בית המשפט המחוזי בירושלים ביטל את העברת הבעלות על המקרקעין של כנסיית "חצר אלכסנדר" בירושלים לרוסיה, אשר ניתנה על ידי ראש הממשלה נתניהו, בטענה כי ההחלטה חרגה מסמכותו, והעביר את ההכרעה בחזרה לממשלת בנט. עיריית ירושלים השהתה את ביצוע הריסת מסגד "כיפת הזהב" בשכונת בית צפאפא מחשש שהדבר יוביל להפרות סדר אלימות בחודש הרמדאן. בפגישתו עם מזכיר המדינה בלינקן חזר שר החוץ לפיד על התנגדותה של ישראל לפתיחת הקונסוליה האמריקאית לפלסטינים במזרח ירושלים. עמותת עטרת כהנים החלה לאכלס את מלון פטרה במזרח ירושלים העומד במרכז סכסוך משפטי על הבעלות עם הפטריארכיה היוונית.
- **יחסים כלכליים ואזרחיים בין ישראל והרשות** - ישראל העניקה עוד 2,000 היתרי עבודה לפועלים מעזה, הגדילה את כמות ההיתרים ל-12,000, ואפשרה הענקת תעודות זהות פלסטיניות ל-1,500 חסרי מעמד. בנוסף, בעת ביקורו של מזכיר המדינה בלינקן בישראל, הודיעה הממשלה על החלטתה להעניק 20 אלף אישורי עבודה נוספים לפלסטינים מעזה. ממשל בידן החל להקצות כספים לפעילות החברה האזרחית, והעניק סיוע לארגוני סחר ישראלים ופלסטינים. סגנית מנהלת USAID קולמן ביקרה בירושלים והודיעה על שני פרויקטים חדשים בסך 5.5 מיליון דולר שיוענקו במסגרת קרן MEPPA להכשרה של נשות עסקים ולעידוד קשרים כלכליים חוצי-גבולות. השליח הקטרי אל-עמדי הגיע לביקור נוסף בישראל, עזה והרשות הפלסטינית.
- **גוברים הקולות בעולם המגדירים את הכיבוש הישראלי כמשטר אפרטהייד** - הקליניקה הבינלאומית לזכויות אדם של בית הספר למשפטים בהרווארד הצטרפה וחתמה על דו"ח שהוגש לאו"ם המגדיר את ישראל כמשטר אפרטהייד. השליח המיוחד של האו"ם לזכויות אדם לינק קבע בדו"ח חדש כי שלטון ישראל בשטחים הכבושים הינו למעשה אפרטהייד.

ישראל והאזורים סביב לה המזרח התיכון

- **שיתוף פעולה אזורי בצל דאגות מהסכם הגרעין עם איראן והפלישה לאוקראינה**: מפגש בשארם ו'פסגת הנגב' - ראש ממשלת ישראל בנט השתתף בפסגה משולשת עם נשיא מצרים א-סיסי ויו"ר העצר של אבו דאבי בן זאיד שנערכה בשארם א-שייח'. בפסגה דנו השלושה בחיזוק היחסים בין המדינות, באיום האיראני, במצב באוקראינה, בסוגיות אנרגיה ובאתגרי היציבות וההתפתחות האזורית. בתקשורת המצרית היו שהתייחסו לפגישה המשולשת כמרכיב בהתגבשותה של קואליציה ערבית-ישראלית לקידום יציבות ופיתוח האזור. מספר ימים לאחר מכן כינס שר החוץ לפיד ועידת פסגה אזורית ("פסגת הנגב") בשדה בוקר - בהשתתפות שרי החוץ של ארה"ב, איחוד האמירויות, בחריין, מרוקו ומצרים. דווח כי גם שר החוץ של ירדן הוזמן אך נבצר ממנו להגיע. שרי החוץ דנו במגוון נושאים ובכללם קידום השלום ושיתוף הפעולה באזור, בניית מנגנון שיתוף פעולה ביטחוני אזורי מול איומים אוויריים וימיים, אנרגיה, המאבק באיראן, ובשאלה כיצד המשתתפים בפסגה יכולים לתרום לקידום תהליך השלום עם הפלסטינים. אל "פסגת הנגב" הגיע מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן מפגישתו עם אבו מאזן ברמאללה. שר החוץ לפיד עדיין במהלך המפגש את שרי החוץ המשתתפים בפרטי הפיגוע בחדרה, וכל שרי החוץ גיב את הפיגוע וביקשו לשלוח תנחומים למשפחות. עם סיום הפסגה נאמו שרי החוץ, והוכרז על הפורום כמוסד קבוע שיתכנס כל שנה במדינה אחרת ומדינות נוספות יוזמו להצטרף אליו. במהלך טקס פרידה מתפקידו במשרד הביטחון, בנוכחות שגרירי מצרים, ירדן, איחוד האמירויות, בחריין ומרוקו, הדגיש מנהל האגף לתכנון מדיני היוצא פלטי את חשיבות יחסי השלום עם שותפים אזוריים כאבן יסוד בביטחון ישראל. בתערוכת האקספו בדובאי נפגשו שרי הספורט של ארבע מדינות הסכמי אברהם, חתמו על הצהרה בדבר חיזוק שיתופי הפעולה בספורט ובתרבות, והתקיים משחק כדורגל בינלאומי בו שיחקו יחד שחקנים מישראל, איחוד האמירויות, בחריין ומרוקו, נגד כוכבי עבר מהעולם.

- שלוש מתחמים עם מצרים - משלחת מצרית בראשות סגן שר המודיעין המצרי נפגשה בישראל עם גורמי המקצוע בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ודנה בקידום היחסים הכלכליים בין המדינות. ישראל ומצרים סיכמו על מתווה אבטחה שיאפשר את הרחבת הטיסות הישירות בין המדינות, והודיעו כי במהלך חופשת הפסח ייחנך קו טיסות חדש בין תל-אביב ושארם אל-שייח'. ראש הממשלה בנט בירך על הצעד הזה המבטא שיתוף פעולה גובר בין המדינות והכרה בחשיבות השלום בין המדינות. משרד החוץ המצרי פרסם תמונה מתוך ארוחת הערב המשותפת של שרי החוץ ב'פסגת הנגב'. ישראל פעלה בווישינגטון לדחוף לאישור מכירת מטוסי F-15 למצרים. שרת הכלכלה והתעשייה ברביבאי נפגשה בקהיר עם השרות לתכנון ופיתוח כלכלי אל סעיד, ולמסחר ותעשייה, גמאה, ודנה עמן בחיזוק הסחר בין המדינות, בהרחבת מעבר ניצנה, ובהצבת יעד להכפלת הסחר ההדדי בשלוש השנים הקרובות. בשנת 2021 עמד הסחר ההדדי על כ-330 מיליון דולר שמהווים עלייה של 63 אחוזים ביחס לשנה קודמת. המתעמל הישראלי דולגופיאט השתתף בתחרות גביע העולם שנערכה במצרים וזכה במדליית הזהב שהוענקה לו לצלילי ההמנון הישראלי.**
- חיזוק היחסים עם ירדן - ישראל וירדן קידמו שיתוף פעולה לצורך השמירה על השקט והיציבות לקראת חודש הרמדאן. כחלק מהמאמץ ביקב המלך עבדאללה ברמאללה לפגישה עם אבו מאזן, והשרים גנץ, לפיד ובר לב ביקרו בירדן, וכן נשיא המדינה הרצוג. בפגישת השר לביטחון פנים בר לב עם שר החוץ א-ספאדי הסכימו השניים על פתרון שיאפשר למלך עבדאללה להעביר במתנה שטיחים למסגד אל-אקצה. משלחת מטעם משרד האנרגיה נפגשה בירדן עם נציגים ירדנים ואמירתיים לקידום פרויקט חילופי המים והחשמל. כחלק מתכנון משק המים יתוכנן מראש באזור בית שאן חיבור הכולל אפשרות להגדלת כמות המים העוברים לירדן.**
- חיזוק היחסים עם איחוד האמירויות - ישראל ודובאי מצאו פתרון למחלוקת על אבטחת הטיסות בין המדינות, והן יתקיימו כסדרן. במהלך החודש ביקרו באמירויות השרים הורוביץ, פריג' ומיכאלי. שרת התחבורה מיכאלי נפגשה עם שר האנרגיה והתשתיות אל-מזרואי וסגן ראש הממשלה ושר הפנים אל-נייהן, ודנה עמם בקשרי תעופה וספנות ובקידום פרויקט חיבור מסילות הרכבת מהמפרץ לישראל. הספרייה הלאומית של איחוד האמירויות וספריית אוניברסיטת חיפה חתמו על מזכר הבנות לשיתופי פעולה. חברת התעופה אמירייטס הודיעה על השקת קו טיסות ישיר לתל-אביב החל מחודש יוני 2022. ישראל, איחוד האמירויות וארה"ב הודיעו על הקמת קבוצת עבודה לקידום סובלנות ודיאלוג בין-דתי. שרת הכלכלה והתעשייה ברביבאי ארכה בירושלים את שר המדינה לסחר חוץ של איחוד האמירויות אל זיודי לסבב הרביעי של שיחות לכינון הסכם סחר חופשי בין המדינות.**
- חיזוק היחסים האסטרטגיים עם בחרין - הרמטכ"ל כוכבי ביקב בבחריין ונפגש עם בכירים במערכת הביטחון במדינה, ועמיתם מהצי החמישי של ארה"ב. בזמן ביקורו אירח מפקד הצי החמישי האמריקאי קופר מפגש עבודה עם קצינים ממדינות המפרץ הכוללות את סעודיה, עומאן, כווייט, וקטר. אתר החדשות הסעודי אילאף דיווח כי במהלך ביקורו נפגש הרמטכ"ל גם עם עמיתו מקטר. במקביל, דווח כי במסגרת פסגת הנגב נידונה חתימת מזכר הבנות ביטחוני בין ישראל ובחריין. שר הבריאות הורוביץ ועמיתתו מבחריין אל-צלאלח חתמו על הסכם לשיתופי פעולה בתחום הבריאות.**
- שדרוג היחסים הכלכליים והמסחריים עם מרוקו - רויאל אייר מרוק השיקה את קו הטיסה הישיר בין המדינות, וחתמה על הסכם קוד שיתוף עם אל על שיאפשר ללקוחות אפשרויות טיסה בשילוב החברות. משרדי הכלכלה והתעשייה, החוץ, והמשרד לשיתוף פעולה אזורי, יחד עם מכון היצוא, התאחדות התעשיינים בישראל, ואיגוד לשכות המסחר אירחו בתל אביב את המפגש הראשון של פורום העסקים ישראל-מרוקו, בו לקחו חלק נציגים של יותר מ-60 חברות מרוקניות. התעשייה האווירית ומשרד התעשייה והמסחר של מרוקו חתמו על מזכר הבנות בתחום התעופה האזרחית. במישור העסקי, נרשמה השקעת חוץ ישירה ראשונה של חברה ישראלית בענף האנרגיה המתחדשת במרוקו - השקעה של קרן גנדיר בשותפות עם חברת אנרגיה גאיה מארוק בהיקף כולל של כ-1.2 מיליארד יורו. בכירים בצה"ל ביקרו במרוקו ונפגשו עם המפקח הכללי של צבא מרוקו הגנרל אל פארוק, ובכירי המטה הכללי. התזמורת האנדלוסית של אשדוד קיימה קונצרטים ברבאט ובקזבלנקה.**

- **הרחבת תהליך הנורמליזציה? - מטוס מנהלים מישראל נחת בריאד לאחר "עצירה דיפלומטית" בעקבה.** לאחר תקיפה נוספת של החותיים בערב הסעודית הביע ראש הממשלה בנט את תנחומיו לממלכה הסעודית, גינה את המתקפה, וניצל את ההזדמנות להזהיר מפני הוצאת משמרות המהפכה האיראניות מרשימת ארגוני הטרור של ממשלת ארה"ב. הודעתו של בנט זכתה לאזכורים בתקשורת הסעודית בשפה האנגלית. ח"כ שפק וח"כ דיכטר ייצגו את ישראל בכנס פרלמנטרים בינלאומי שהתקיים באינדונזיה.
- **מאבק רב-זרתי באיראן - ישראל יורטה שני מליטים איראנים שהיו בדרכם לרצועת עזה.** ישראל המשיכה בתקיפותיה בסוריה, בהן נהרגו שני קצינים בכירים של משמרות המהפכה. איראן תקפה בטילים מתקן באירביל שבעירק, אשר דווח בתקשורת הערבית כמשתייך למודיעין הישראלי, יתכן במענה לתקיפה ישראלית שנערכה בחודש פברואר נגד מערך המל"טים של איראן. מערך הסייבר הלאומי הכריז על מצב חירום בעקבות התקפת סייבר רחבה נגד אתרי הממשלה אשר יוחסה לאיראן. בניסיון להשפיע על העמדה האמריקאית פרסמו ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד הודעה משותפת היוצאת נגד הרעיון להסיר את משמרות המהפכה מרשימת ארגוני הטרור, והמשיכו להתבטא נגד הסכם הגרעין המתגבש. מפקד סנטקו"ם האמריקאי מקנזי נפגש בישראל עם ראש הממשלה והצמרת הביטחונית בצל שיחות הגרעין המתקיימות בווינה. ישראל וארה"ב פתחו במבצע משותף בים האדום לסיכול איומים מצד מיליציות הנתמכות על ידי איראן. השר לשיתוף פעולה אזורי פריג' איחל לאיראנים חג שמח לרגל חגיגות הנורוז.
- **יחסים מורכבים עם לבנון - מטוס מנהלים יצא מישראל, ולאחר "עצירה דיפלומטית" בקפריסין,** המשיך לביירות. הודלפה אחת המפות שהציע המתווך האמריקאי הוכשטיין לשרטוט הגבול הימי בין המדינות, הכולל קו גבול שאינו יש.

ישראל והפלישה הרוסית לאוקראינה

- **תיווך ישראלי או תירוצ להימנע מתמיכה חד-משמעית באוקראינה? - ראש הממשלה בנט הדגיש את בחירתה של ישראל לנקוט במדיניות מדודה שתשמור על האינטרסים הישראליים, אך גם תמצב את ישראל כגורם אמין בעיני רוסיה ואוקראינה.** בעת ביקורו של קנצלר גרמניה שולץ בישראל שוחח בנט עם נשיא אוקראינה זלנסקי. לאחר שעות ספורות שוחח בנט עם נשיא רוסיה פוטין. לאחר השיחה עם בנט אמר זלנסקי שהיה מעדיף לקבל ממנו תמיכה גדולה יותר. בנט בסע בחשאי למוסקבה כדי לדון על הפסקת אש עם פוטין. לאחר מכן שוחח שוב עם זלנסקי, והמשיך לגרמניה, שם נועד עם שולץ, ועדכן את נשיא צרפת מקרון בפגישתו עם פוטין. בנט אמר כי מאמציו נועדו לסייע להידברות בין הצדדים. את ההחלטה לנסוע לקרמלין קיבלו בנט ויועציו, בעוד שר החוץ לפיד ושר הביטחון גנץ עודכנו רק לאחר שהתקבלה ההחלטה. ערב הנסיעה לפגישה עם פוטין נפגש השר אלקין שהצטרף לנסיעת בנט, עם השגריר הרוסי והשגריר האוקראיני בישראל. בנט תדרך את שרי הממשלה והדגיש כי לא מסר הצעת תיווך ישראלית, אלא הציע את שירותיו כמעביר מסרים אמין בין הצדדים. בפתח פגישתו עם מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן בריגה, כחלק מהמאמצים של ישראל להבהיר את משמעות פגישת בנט עם פוטין, גינה לפיד את הפלישה הרוסית, והדגיש את חלקה של ישראל במאמץ הבינלאומי לעצור את המלחמה, דרך מאמצי התיווך שלה יחד עם גרמניה וצרפת. בלינקן אמר כי ארה"ב מעריכה את מאמציה של ישראל, והשניים סיכמו על ביקור קרוב של בלינקן בישראל. דווח כי התקיימו מגעים להגעתו של בנט לפגישה עם זלנסקי בקייב, ככל שתהיה התקדמות ממשית בתיווך. לקראת סוף החודש שוחח שוב בנט עם זלנסקי, ומשלחת אוקראינית בראשות יועץ זלנסקי שפיר הגיעה לארץ לפגישה עם לפיד וגורמים נוספים ותדון בנושא המאמצים להפסקת אש, קליטת פליטים, סנקציות על רוסיה ושיתוף פעולה ביטחוני.

- מיצובה של ישראל בעולם ביחס לפלישה הרוסית לאוקראינה** - לאחר שסירבה להצטרף כשושבינה להצעת ההחלטה לגינוי רוסיה במועצת הביטחון של האו"ם, בחרה ישראל לתמוך בגינוי רוסיה בעצרת הכללית של האו"ם. כדי לצמצם את הרגישות מול הרוסים, נאמה בארוע סגנית השגריר פורמן ולא השגריר ארדן. לאחר ההצבעה הודה שגריר ארה"ב בישראל נידס על העזרה שהעניקה ישראל בגיוס מדינות נוספות לתמיכה בהצבעה, בהן אייחוד האמירויות. על אף בקשה מפורשת של נשיא אוקראינה זלנסקי, ותמיכה של ארה"ב, בחרה ישראל שלא להעביר נשק לאוקראינה. שגריר ישראל בארה"ב הרצוג הצהיר כי ישראל מאמינה בשמירה על הסדר הבינלאומי ותומכת ללא ספק באוקראינה, בריבונותה ובשלמותה הטריטוריאלית. ישראל החליטה לא לאפשר חנייה ארוכת טווח של מטוסים פרטיים ויאכטות, כדי למנוע מאוליגרכים רוסיים להשתמש בנמלים בישראל כמקום מקלט, וכן למנוע נחיתה של אוליגרכים עליהם הטילה ארה"ב סנקציות. תת מזכיר המדינה של ארצות הברית נולנד, וגורמים בשגרירות ארה"ב בישראל, אמרו כי הם מצפים מישראל להצטרף לסנקציות שהטיל המערב על רוסיה. שר החוץ לפיד עבר ביקור לרומניה וסלובקיה הגובלות עם אוקראינה, נפגש עם ראש ממשלת רומניה צ'וקה ועמיתו הרומני אאורסקו, ונשיאת סלובקיה ציאפוטובה ועמיתו הסלובקי קורצ'וק, ועם צוותי משרד החוץ הישראלי הפועל במקום. במהלך ביקורו הודיע לפיד כי ישראל לא תהווה מסלול עוקף לסנקציות שהוטלו על רוסיה, ונוכח ההרס במריפול קרא לפיד לרוסיה להפסיק את הלחימה ולאפשר פינוי הומניטרי, נוכח החשש מביקורת גוברת בווישינגטון על מדיניותה של ישראל ביחס לרוסיה, תוודך בלינקן בעת ביקורו בארץ בדבר הצעדים שישראל עושה כדי ליישר קו עם משטר הסנקציות על רוסיה.
- סיוע הומניטרי מישראל לאוקראינה** - ישראל העבירה 100 טון של סיוע הומניטרי הכולל בין היתר ציוד רפואי, מערכות טיהור מים, אוהלים וציוד לחורף. ישראל הקימה בית חולים שדה באוקראינה בסמוך לגבול הפולני אשר פועל בשיתוף עם בית החולים תל השומר ומשרד החוץ. סוכנות מש"ב רכשה בעלות של כחמש מאות אלף אירו, ששה גנרטורים גדולים לעיר לביב, ודאגה להעבירם באמצעות שגרירות איטליה. צוות רפואי מבית חולים סורוקה הגיע למולדובה דרך ארגון "למענם" כדי לטפל בפליטים אוקראינים שהגיעו למדינה. שר החוץ לפיד שוחח עם נשיא הצלב האדום מאורר, קיבל סקירה על פעילות הצלב האדום באזור, ועדכן אותו בפעילות הסיוע שמעניקה ישראל. כ-10 ילדים אוקראינים חולי סרטן חולצו דרך רומניה, והועברו להמשך טיפול במרכז שניידר בישראל. ארגונים ואזרחים רבים התגייסו לסיוע לפליטים האוקראינים בארץ ובמעברי הגבול של אוקראינה, בתרומת ציוד ואף בהתנדבות בשטח, כאשר משרד החוץ אף הקים מרכז לתיאום התרומות.
- קליטת פליטים אוקראינים בישראל** - שרת הפנים שקד הציגה מדיניות קליטה של פליטים אוקראינים שאינם יהודים וזכאים לכניסה לפי חוק השבות, וקבעה מכסה של 5,000 פליטים מתוכם נכנסו כבר 2,500 בעת ההודעה. שר התפוצות שי קרא לישראל לפתוח שעריה בפני הפליטים. נציב הפליטים של האו"ם בישראל הדגיש כי אין די במתן כניסה לפליטים לארץ, ויש לדאוג שיינתן מענה לצרכים הבסיסיים שלהם כמו נגישות לחינוך ובריאות. משרד החוץ הגן על המתווה והבהיר כי אינו מהווה פגיעה בהסכם האשרות שבין המדינות. שגריר אוקראינה בישראל קורניצ'וק עתר לבג"ץ נגד מדיניות קליטת הפליטים של ישראל. שר החוץ לפיד, יצא אף הוא נגד המתווה שסוכם גם עמו, וטען שצריך להיות יותר נדיבים. הממשלה החלה להיערך לקליטה של רבבות פליטים מאוקראינה ולגבש תכנית לשיכונם.
- השימוש הפוליטי בשואה בהקשר האוקראיני** - מוסד יד ושם גינה בחריפות את המתקפה הרוסית על אוקראינה, את הפגיעה בחפים מפשע ובאתרי הנצחה של השואה, וקרא להימנע מניצול השואה ועיוות העובדות ההיסטוריות כמסגרת מאבק התעמולה הנוכחי בין הצדדים. זלנסקי ניצל את הדיווחים על פגיעה באנדרטה בבאבי-יאר כדי לגייס תמיכה בקרב יהודי העולם. ביד ושם פעלו בתחילה להחריג את אברמוביץ' שטרם למוסד בנדיבות לאחרונה מרשימת הסנקציות, אך לאחר מכן השעו את התרומה. אוקראינה בחנה את האפשרות לקיים עצרת ונאום של זלנסקי ביד ושם, אך נדחתה מחשש כי ייעשה שימוש פוליטי במקום ובזכרון השואה. בנאומו בפני חברי הכנסת השתמש זלנסקי בהשוואות רבות למלחמת העולם השנייה ולשואה, אשר זכו לביקורת מצד חברי כנסת רבים, לצד שרים וחברי כנסת אחרים שהדגישו את החשיבות לעמוד באופן ברור לצד אוקראינה והכוחות הדמוקרטים.

אירופה

- **שיתופי פעולה עם האיחוד האירופי** - בהיעדר הסכמה על שדרוג היחסים, החליט האיחוד האירופי להאריך את תוכנית הפעולה שלו עם ישראל שאומצה ב-2005 למשך 3 שנים נוספות. במהלך כנס הסוכנות לאנרגיה בינלאומית שהתקיים בפריז סיכמו שרת האנרגיה אלהרר ומקבילתה באיחוד האירופי סימסון על הקמתה של קבוצת עבודה משותפת לקידום האפשרות של הזרמת גז מישראל לאירופה. הפרלמנט האירופי החליט להקים ועדת חקירה שתבדוק את השימוש ברוגלת פגסוס של NSO על ידי ממשלות החברות באיחוד, בין השאר הונגריה ופולין.
- **יחסים חמים עם גרמניה** - קנצלר גרמניה שולץ ביקר בארץ ונפגש עם ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד. חברי פרלמנט גרמנים קראו לממשלתם לרכוש מישראל את מערכת כיפת ברזל לצרכי הגנה על ברלין מטילים. שטפן סייברט, דוברת של קנצלרית גרמניה לשעבר מרקל, מונה לשגריר הבא של גרמניה בישראל.

אגן הים התיכון

- **התחממות ביחסים עם תורכיה** - לאחר הכנות קפדניות יצא הנשיא הרצוג לביקור באנקרה ופגש עם נשיא תורכיה ארדואן. עם תום הביקור הודה הרצוג לארדואן על קבלת הפנים והביע תקווה שהביקור יהווה פתח לשיפור היחסים וקידום שיתופי פעולה, יציבות ושלוש באזור. נשיא תורכיה אף התייחס לאפשרות שראש הממשלה בנט יבקר בהמשך בתורכיה. שר החוץ התורכי צ'בושלו הודיע על כוונתו לבקר בישראל בחודש אפריל ולהיפגש עם שר החוץ לפיד. הודעתו ודבר הביקור לא תואמו עם שר החוץ ומשרדו, והנשיא הרצוג ניסה לחפות על היעדר התיאום, והצהיר כי קביעת לוחות הזמנים היא באחריות הממשלה. במהלך הביקור סיכמו ישראל ותורכיה על הקמת מנגנון לפתרון מחלוקות בראשות מנכ"ל משרד החוץ אושפיז, ויועצו הקרוב של ארדואן קאלין. כמו כן, סיכמו הצדדים על חילופים של פריטים ארכיאולוגיים, כאשר ישראל תקבל את כתובת השילוח שנמצאת במוזיאון באיסטנבול, ותעביר פריט מהתקופה העת'מאנית לרשות התורכים. לאחר פסגת הרצוג-ארדואן, נמסר כי הנשיא ביידן ישוחח בטלפון עם נשיא תורכיה לצורך שיפור היחסים בין המדינות. שרת האנרגיה אלהרר נפגשה בכנס של סוכנות האנרגיה הבינלאומית בפריז עם שר האנרגיה התורכי דונמז שביקש להגיע לישראל על מנת לקדם את רעיון הקמת צינור גז בין ישראל ותורכיה. מכון מיתווים ומכון דיוויס מהאוניברסיטה העברית קיימו מפגש מקוון עם אקדמאים מהאגודה ליחסים בינלאומיים בתורכיה.
- **הברית עם קפריסין ויוון ממשיכה להתחזק** - הנשיא הרצוג ביקב, קודם לביקורו בתורכיה, בקפריסין, נפגש עם הנשיא אנסטסיאדס ושר החוץ קסולידס, והדגיש כי ההתקרבות הישראלית לתורכיה לא תפגע בברית עם קפריסין. רמטכ"ל קפריסין זרווקיס ביקב בישראל ונועד עם הרמטכ"ל כוכבי ובכירים בצה"ל, סייר בגבול לבנון והמשיך לביקור במצרים. שר החוץ לפיד שוחח עם מקבילו היווני דנדיאס. חיל האוויר הישראלי לקח חלק בתרגיל הבינלאומי השנתי INIOHOS שמתקיים ביוון בהשתתפות חילות האוויר של ארה"ב, קנדה, איטליה, צרפת, יוון, קפריסין וסלובניה, ובו נכחו משקיפים ממרוקו, ערב הסעודית, כווית, אלבניה, אוסטרליה, צפון מקדוניה, בריטניה, הודו וקראטיה. חיל הים הישראלי השתתף בתרגיל הבינלאומי השנתי בקפריסין, יחד עם חילות הים של ארה"ב, קפריסין, יוון וצרפת.

מערך החוץ הישראלי

- **מתחים בין ראש הממשלה ושר הביטחון בשדה המדיני** - ראש הממשלה בנט ושר הביטחון גנץ נפגש במטרה להפיג מתחים שהתפתחו בגין היעדר תיאום בפעולות שנקטו בשדה מדיניות החוץ, ובכללן נסיעת בנט לרוסיה ללא עדכון גנץ מראש, חוסר תיאום בנסיעות להודו, והיעדר תיאום בניהול המפגשים של גנץ עם אבו מאזן ועבדאללה. לבסוף, בצל המצב הביטחוני נסיעתו של גנץ להודו בוטלה, וכן נסיעתו של בנט שנדבק בקורונה.
- **הנשיא הרצוג ממלא תפקיד מדיני מרכזי** - בנוסף על ביקורו בתורכיה, נפגש הנשיא הרצוג בצרפת עם הנשיא מקרון, ואירח את מזכיר המדינה בלינקן שהגיע לביקור בארץ. כחלק מהמאמצים המדיניים למנוע הסלמה בחודש הרמדאן, אף נפגש הנשיא גם עם מלך ירדן עבדאללה במעונו בעמאן.
- **נמשך המאבק על תנאי העבודה במשרד החוץ** - פגישת משא ומתן בין עובדי משרד החוץ ופקידי האוצר הסתיימה ללא הסכמות, וועד עובדי משרד החוץ הודיע על החרפת העיצומים הכוללים בין היתר: הפסקה של תכתובות בין המטה והנציגויות, הפסקת קשרי העבודה עם משרד ראש הממשלה והמל"ל, הפסקת טיפול בביקורים של נבחרי ציבור בעולם, ועצירה של הטיפול בהענקת אשרות עבודה.
- **המשך ה'יחסים מיוחדים' עם ארה"ב לצד חוסר ההסכמה בנושא הגרעין** - שר החוץ לפיד הודה לסנאט ולמנהיגי שתי המפלגות לאחר שבית הנבחרים האמריקאי אישר את סיוע החירום בסך מיליארד דולר לחידוש מלאי מיירטי כיפת ברזל, ואת הסיוע הצבאי השנתי לישראל בסך 3.8 מיליארד דולר. מזכיר המדינה בלינקן ביקב בישראל וברמאללה, נפגש עם ראש הממשלה בנט ולפיד, השתתף בפורום שרי החוץ ב'פסגת הנגב', והתייחס במהלך השיחות לסוגייה הפלסטינית. בפגישתו עמו הדגיש לפיד את חשיבות הדיאלוג הפתוח בין ישראל וארה"ב, גם נוכח אי הסכמות. ארה"ב וישראל חתמו על הסכם שיתוף מידע על עבר פלילי של אזרחיהן כצעד נוסף בדרך לאישור פטור מוויזה לישראלים.

הערות

ד"ר רועי קיבריק הוא מנהל המחקרים של מכון מיתווים. ניתן ליצור עמו קשר ב: rkibrik@mitvim.org.il
ולעקוב אחריו בטוויטר: [SergioKkibrik](https://twitter.com/SergioKkibrik)

הדו"ח הדיפלומטי נשען על פרסומים ומקורות גלויים, ואין באפשרותנו לבדוק באופן מלא את נכונותו של כל דיווח על פרטיו השונים. כמו כן, יש לזכור כי רבים מההתליכים והאירועים ממשיכים להתפתח, והבנה מלאה של משמעותם דורשת פרספקטיבה רחבה יותר מאשר דו"ח חודשי.

פרסומים אחרונים של מכון מיתווים

דו"חות ומחקרים

בר רפפורט, "אנרגיה ככלי לקידום שלום ישראלי-פלסטיני". אתר מכון מיתווים, מרץ 2022.

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו, "פוטין עוזר לאירופה להבין: מול ברין, צריך מקל חזק ועצמאי", הארץ, 2 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן, "ארדואן בין הפטיש לסדן", N12, 7 במרץ 2022.

ד"ר אלדד אהרון, "פגישת הרצוג ארדואן: מערכה חשובה ב"תיאטרון הרגשות" בין ישראל לטורקיה", הארץ, 8 במרץ 2022.

נדב תמיר, "תובנות מהמסע האמריקאי שלי- פרק ראשון", זמן ישראל, 18 במרץ 2022.

בר רפפורט, "כמו בכל דבר, ישראל והפלסטינים קשורים גם בתחום האנרגיה", הארץ, 23 במרץ 2022.

השגריר לשעבר מיכאל הררי, "נשק האנרגיה- תובנות ותהיות עדכניות", זמן ישראל, 26 במרץ 2022.

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "הפסגה בשארם: ישראל הפכה לשחקן משמעותי בהנהגה הכוללת של המזרח התיכון", זמן ישראל, 26 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן, "אחרי 20 שנה, זמן ליוזמת שלום ערבית חדשה", YNET, 28 במרץ 2022.

ד"ר גיל מורסיאנו, "הדרך לברית הגנה אזורית עוברת בווינגטון", הארץ, 30 במרץ 2022.

מאמרי דעה

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו וח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "המלחמה באוקראינה", N12, 26 פברואר 2022.

ד"ר גיל מורסיאנו, "בין בידן לפוטין: הדילמה של ישראל", כאן 11-פודקאסט, 24 בפברואר 2022.

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "רוסיה ואוקראינה", ערוץ 13, 5 במרץ 2022.

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "חברת כנסת לשעבר מזהירה: פוטין נחוש ללכת עד הסוף", מעריב, 6 במרץ 2022.

ד"ר גיל מורסיאנו, "הסכם הגרעין", כאן 11, 7 במרץ 2022.

ד"ר גיל מורסיאנו, "הסכם הגרעין 2.0", כאן פודקאסט, 7 במרץ 2022.

ראיונות בתקשורת

ראיונות
בתקשורת

ד"ר נמרוד גורן "ביקור הרצוג באנקרה", גל"צ, 9 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן "ביקור הרצוג באנקרה", גל"צ, 9 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן "ביקור הרצוג באנקרה", כאן ב', 9 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן "ביקור הרצוג באנקרה", ערוץ 7, 9 במרץ 2022.

ח'כ לשעבר קסניה סבטלובה, "האמיצים ברחובות: איך תשפיע המחאה של אזרחי
רוסיה על המלחמה של פוטין?", כאן פודקאסט, 10 במרץ 2022.

ד"ר נמרוד גורן "ביקור הרצוג באנקרה", ערוץ 7, 17 במרץ 2022.

ד"ר גיל מרסיאנו, "איראן", N12, 26 במרץ 2022.

ד"ר גיל מרסיאנו, "פסגת הנגב", גלצ, 27 במרץ 2022.